

Štev. 45.

V Ljubljani, v sredo 24. novembra 1915.

Leto II.

Vojna Bolgarov proti Srbiji: Borba Bolgarov s Srbi za Niš.

V listu so slike: Pogled na Benetke, palača Cavalli, doževa palača, dvorišče doževe palače, magistrat v Kopru, laška vojna luka Jakin (Ancona) i. dr.

W. G. Appleton :

42. nadaljevanje.

Žrtev zarote.

Roman.

„Človek bi se skoraj moral bati, da ga zadene kap!“ je vzkliknil naposled. „To so naravnost neverjetne, nezaslišane stvari! Za božjo voljo, gospod doktor, čitajte dalje, da izvem imena teh človeških pošasti.“

„Poglavar zarote je“ — sem čital dalje — „marki de Hauteville v Parizu. Poleg nje je neka grofica Katinska najvplivnejša in najuglednejša članica družbe; prebiva v Londonu in prav zdi se mi, da so obtežilna pisma in listine skrite v njenem stanovanju. Potem naj Vam naštejem še nekatera imena podrejenih agentov. To so baron Eissen in njegova žena (ki je, mimogrede omenjeno — jako slična Marceli) Bertholdi, doktor Mercier i. dr. Naglašam pa, da morate zatreti glavnega vodjo. V ta namen treba urno ravnati ter se ne strašiti nikakih izdatkov.“

V nadi, da se Marceli posreči izročiti Vam to pismo ter me še doleti sreča, da Vaju oba v Londonu zopet vidim,

ostajam Vaš hvaležni
Emanuel Garcia.“

Ko sem prečital do konca, je izpregovorila najprej Marcela.

„Strašna mi je misel, da sem jaz kriva vsega tega zla samo zato, ker sem založila to pismo,“ je vzdihnila.

„To nikakor ni tvoja krivda,“ sem jo hitel tolažiti.

„Saj morda res ni, ampak vendar mi je nepopisno žal. Ubogi papa! Kaj se je neki med tem zgodilo ž njim? Nikoli ga nisem mogla popolnoma razumeti, sedaj pa mi je vse jasno. O, te grdobe! Upajmo, da je še enkrat ušel njihovim kovarstvom in se bo še lahko udeleževal naše sreče. Koliko je pač moral ta revež prestat!“

„Tudi jaz upam trdno, da ga vkratkem vidimo zdravega in srečnega med nami. Saj že bije zadnja ura njegovim in našim ter sovražnikom vsega človeštva. — Gospod Beale,“ sem se obrnil k nadzorniku — „najbolje bo pač, da si takoj zabeležite tele naslove;“ in izročil sem mu pismo.

Benetke: Pogled na krasne Benetke, ki jih napadajo naši letalci. Mesto leži na treh velikih in 114 malih otokih ter ima 378 mostov.

„S podatki tule notri se boste pač hoteli takoj okoristiti?“

„To se razume,“ je odgovoril ter potegnil svinčnik in beležnico iz žepa. „Danes bom delal še prav mnogo, o tem ste lahko prepričani. To pot treba delo dobrega dovršiti. Niti eden izmed malopridnežev nam ne sme uiti.“

Nadzornik si je v največji naglici zapisal vse, kar se mu je zdelo potrebno, potem pa se je naglo poslovil z obljubo, da bomo že kmalu kaj zvedeli o njem.

Ko smo bili sami, sem hotel najprej zvedeti, kako sta dami našli pismo.

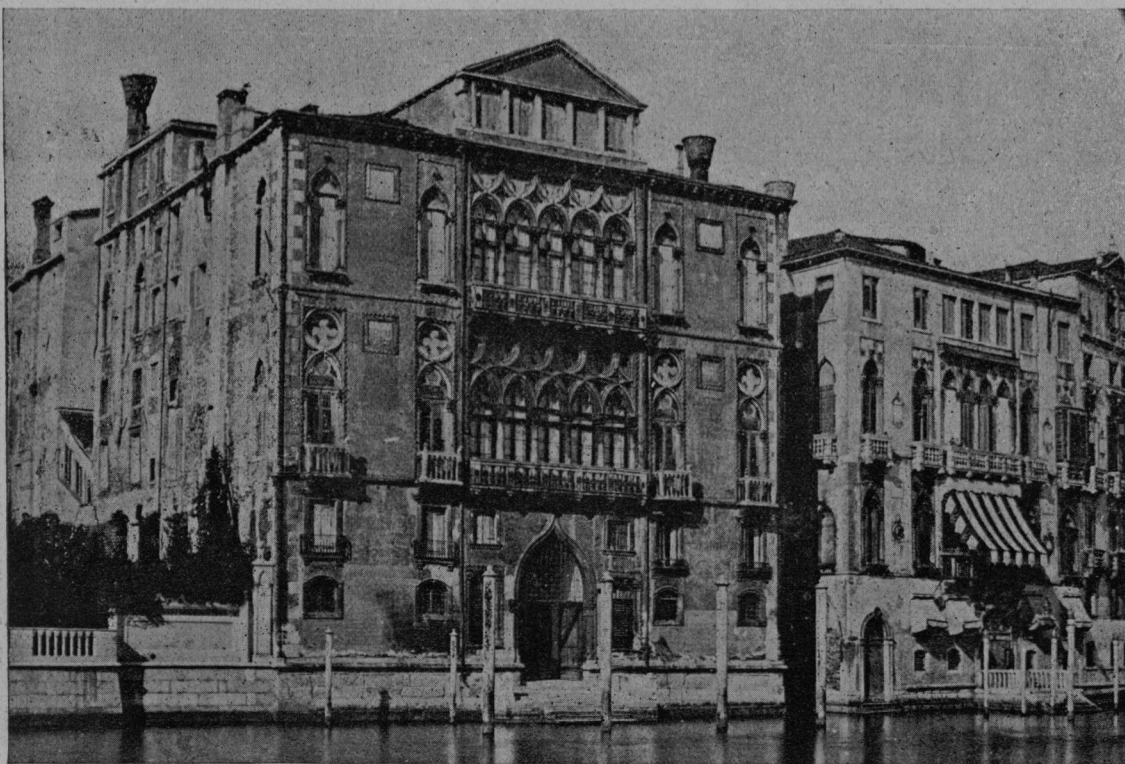
„Silno me zanima, gospodična Lucy, na kakšen zviti način ste prišli do tega pisanja,“ sem se obrnil k družabnici svoje neveste. „To mi morate prav natančno povedati.“

„Tako boste vse zvedeli,“ je odvrnila Lucy. „Ko ste odšli, sem spravila

Marcelo takoj v postelj; zabičila sem jej še enkrat, da moramo to noč dognati, kje je pismo. Nato sem jej rekla: „Sedaj pa mirno zaspi; jutri zjutraj gotovo najdemo pismo. Jaz pišem še domov, potem pa tudi ležem spat.“ — In odšla sem v to sobo in sem pozvonila . . . Čašo dobrega in močnega čaja, sem naročila natarjarju. Vrata v spalnico so bila odprta, tu v tej sobi je gorela električna luč. Ko sem popila čaj, sem šla tiho k Marceli in sem videla, da že spi. Zlezla sem prav tiho k njej v postelj in sem ležala več ur budna ter sem razmišljala, kaj naj storim. Končno mi je prišla srečna misel. Zašepetala sem jej na uho: „Kje je pismo? Kam si skrila pismo?“ — Ni se ganila. Počakala sem malo, pa sem iznova ponovila svoje prejšnje besede. Tedaj pa se je mahoma vzravnila. Mogla sem poznati, da še trdno spi. — „Pismo,“ je dejala, „pismo je dobro spravljeno.“ In omahnila je nazaj na blazino. Skoraj bi bila že obupala, ali vendar sem jej v svojem strahu pošepetala še enkrat: „Ali pa tudi gotovo veš, da je pismo res dobro spravljeno?“

Po teh besedah je Marcela mirno vstala ter je šla naravnost v to sobo. Jaz seveda po prstih za njo. Šla je do mesta med obema oknomi, tu je pokleknila na tla. Potem sem videla, kako je prišla preprogo jo dvignila nekoliko kvišku in potegnila izpod nje — pismo. Pogledala ga je za hip, nato ga je vtaknila zopet previdno pod preprogo in je šla nazaj v postelj, ne da bi rekla še kaj. Razume se, da sem segla sedaj jaz po pismu in sem ga skrila pod svoje vzglavje. Na spanje seveda nisem mislila več. Marcela pa je tako mirno spala spanje pravičnega. Šele ob sedmih zjutraj se je zbudila in me je tako potresla za rame: „Zbudi se, Lucy,“ me je klicala. Ali se je kaj posebnega pripetilo? Bojim se, da ne, kajti še vedno se ne morem ničesar spomniti.“

„Oj, ti ljuba moja zaspanka,“ sem jej odgovorila, „pa še prav dosti se je pripetilo! Poglej tu sem!“ In potegnila sem vsa srečna pismo izpod svoje blazine in sem ga vihtela s triumfom po zraku. To jo je v taki meri razveselilo, da ni vedela, kaj bi storila. Poljubljala me je in me stiskala, da so me kar kosti bolele. Potem sva ska-

Benetke: Palača Cavalli ob Canale Grande. Večina benečanskih palač ima tako ali slično pročelje iz mramorja ali kamna.

kali in plesali po sobi; in stem je moja pripoved pri kraju.“

„Lucy,“ sem vzkliknil, „vi ste resnično imenitno dekle!“

„Prav res,“ je pripomnil prijatelj Mortimer, „to je bilo izvrstno, nedoseženo.“ Uren, kakoršen je bil vedno pri delu, je takoj dostavil: „Sicer pa ne smemo izgubljati časa ter moramo hitro izročiti Garcijevo naročila. Najbolje je, da ostanejo dame tukaj, midva pa tečeva nemudoma v Chancery Lane, dvigneva denar — vknjižen je na naju oba, kakor se boš pač spominjal — ter ga vplačava v kaki banki, na primer v moji, na tvoje ime. Predstavim te ravnatelju, ki bo jako vesel, da dobi odjemalca, ki vloži takoj prvokrat desettisoč funtov.“

Bil sem zadovoljen s tem predlogom, in v pol ure je bilo vse urejeno. Ko smo se potem vračali v Richmond, je cvetela Marcela kakor bujna vrtnica same sreče in zadovoljstva, in po vseh ulicah so se obračale vse oči v njeno krasno pojavo.

Doma me je pričakoval gospod Barton že precej dolgo časa.

„Ze skoraj celo uro sem tukaj,“ je dejal, „toda gospod Gregory me je izvrstno zabaval, da mi je čas jako hitro minil.“ In resnično se je Gregory v tem kratkem času tako vidno izpremenil, da si nisem mogel razlagati tega, — dokler ni vstopila Lucy. Takrat pa je zažarela iskra v njegovih očeh, ki je zanetila drugo iskro v njenih očeh, in tedaj sem si rekel: „Oho, tu je bil pa že zopet Amor na delu in je zahteval novo žrtev.“

„Ne bom vas dolgo zadrževal,“ je nadaljeval potem gospod Barton; „prinesel sem vam oporoko vaše tete. Napravila je sicer pozneje novo oporoko, ki je pa ni podpisala, vsled česar je seveda brez vsake veljave.“

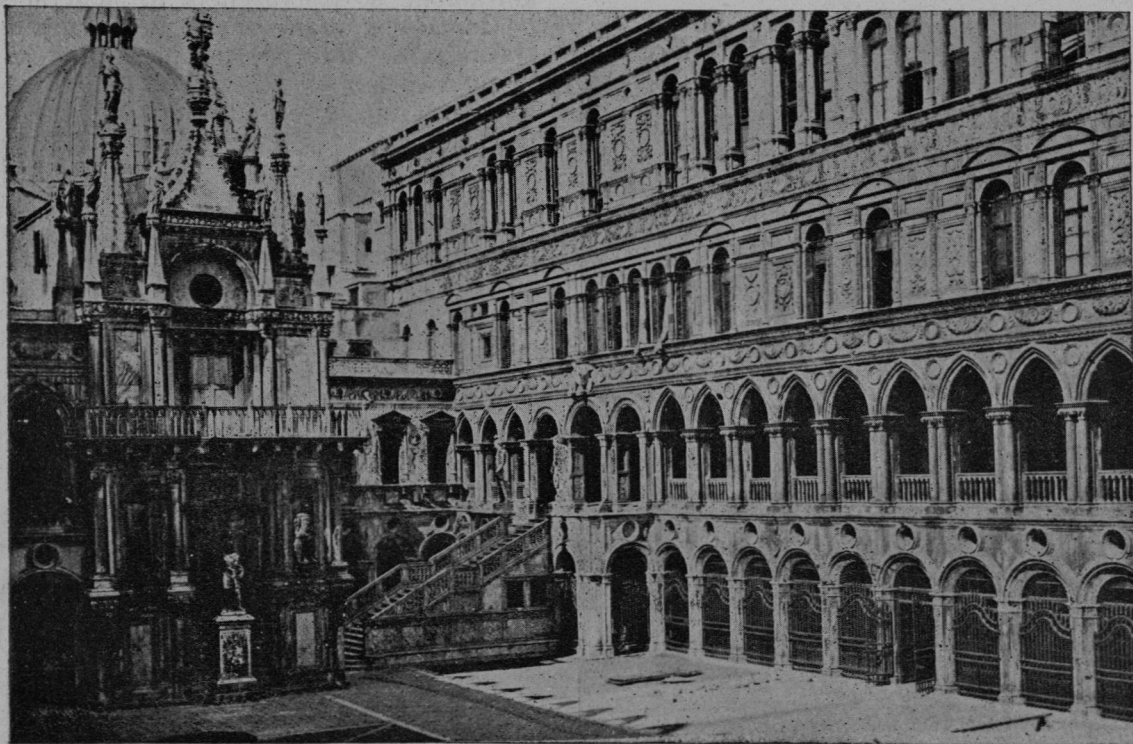
S temi besedami je potegnil iz prsnega žepa listino, ki je bila zvita in zvezana z rdečim trakom. Razvil jo je ter začel čitati. Iz obilice jurističnih strokovnih izrazov sem razbral vsaj toliko, da mi za-

Doževa palača v Benetkah z dvorišne strani, čudovito krasen arhitektonski umotvor — na desni zadej Markova cerkev.

pušča teta petindvajset tisoč funtov, Heleni petnajstisoč, Hefzibi pa letno rento po petdeset funtov. Veliko je bilo moje veselje. Sedaj pač ni mogel nihče reči, da hočem vzeti Marcelo zaradi denarja. Mari so mi bili zdaj Garcijevi milijoni!

Tudi Mortimer je takoj vzkliknil: „Hvala Bogu, Helena, sedaj je prepozno, in ne moreš trditi, da sem te zasnubil zaradi tvoje dote.“

Benetke: Cortile del Pallazo Ducale — dvorišče doževa palače. Stopnice iz mramorja vedejo v krasno Markovo cerkev.

Ali v kljub temu ti čestitam prav iz srca!“

(Dalje prihodnjič.)

Benetke.

Benetke — la bella Venezia — „kraljica morja“ — sèn iz kamna, solnca, morja in barv“ — še nedavno izletno mesto vseh novoporočenih parov, zbirališče potnikov iz vseh delov sveta — najbližnji sosed Trsta: tudi krasne Benetke danes britko občutijo vojno. Takoj po verolomni vojni napovedi Italije so naši aeroplani obiskali Benetke ter metali bombe na beneški arzenal, na bojno luko in razne utrjene točke. Pred kratkim so naši aeroplani zopet metali bombe in po nesreči zadeli cerkev bosonogih menihov; bomba je predrila kupolo, razdejala stolp, na kateri je visela stara, slavna in krasna slika Tjepolova in razrušila notranjost cerkve.

Takoj ob pričetku vojne Italije z Avstro-Ogrsko so Benečani z lesenimi plohi in z vrečami peska pokrili in zavarovali razne mestne mojstrske stavbe, arhitektonske umotvore, fasade, kipe, stebre, grobnice, mramorne mostiče i. dr., da bi jih ne zadele naše bombe. Zlasti so zavarovali katedralo sv. Marka in doževo palačo, dve prekrasni stavbi iz rezanega mramorja.

Benetke so od začetka do kraja en sam muzej; vse, pa bodi karkoli, je v Benetkah ali po svoji stari umetnosti ali po svoji zgodovinski znamenitosti velika, nenadomestna dragocenost, ki jo ljubi ves svet.

Benetke leže v lagunah Jadranskega morja na treh velikih in 114 majhnih otokih, ki jih veže 378 večinoma kamenitih mostov (najlepši most je Ponte Rialto) in 175 kanalov, po katerih plovejo mali parniki in čolni. Benetke ne poznajo nobenih travnikov in gozdov ter imajo le mal javen vrt. Vso naravo tvorita le dva elementa: voda in nebo. Tu ni ne živalstva, ne rastlinstva, vse je ustvarila le človeška roka, nov svet iz kamna, raj arhitekture, barv in perspektive. Benetke so delo umetnosti in idealna domovina vsakogar, ki ljubi lepoto in umetnost. Zato žive tu umetniki vsega sveta.

Največji kanal je Canal grande, ki se vije skozi mesto v obliki črke S. Na obeh straneh so mramorne palače, hoteli in mramorne cerkve, ena lepša, slikovitejša in čarobnejša od druge. Fijakerjev in vozov za potnike Benetke ne poznajo.

Ko se pripelješ z vlakom do mesteca Mestre, se začne močvirna tla, čez katere vodi okoli 4 km dolgi železniški tir po brezkončnem mostu, ki stoji na kamnitih stebrih. Most se vije dalje in dalje skozi morje; na desni in levi vlaka vidiš samo morskno plan, ki jo oživljajo le sém ter tja ribiči, metajoči iz svojih čolnov mreže v vodo. Povsod le morje in nebo; tu pa tam leti sivobela čajka, pod tabo grmi most, sicer krog in krog ničesar. Naenkrat zagledaš v daljavi sredi morja svetle hiše, cerkve, palače — v Benetkah si. Izstopiš iz vlaka, a vstopiš na mal parnik, ki te odpelje po Canal grande v sredino mesta, do trga sv. Marka. Tu je na visokem stebru slavni stari beneški lev, za njim pristoječi Campanile (mramornat stolp, ki se je 11. julija 1902 dopoldne sesul v veliko grobljo, a je zdaj že zopet nanovo zgra-

jen), za njim Palazzo Ducale (palača dožev z galerijami slik, kipov in drugih umetnin) in chiesa di S. Marco (Markova cerkev), na levi borza, na desni bivše državne ječe (Le Prigioni), ki jih veže z doževo palačo slavno znani most vzdihljajev (Ponte dei sospiri). Markov trg, ki je obdan okoli in okoli s samimi mramornatimi palačami nepopisne umetnosti in krasote, je središče mesta. Odtod si ogleduješ Benetke ter strmiš ob vsakem koraku. Najznamenitejše stavbe so nadalje arzenal z velezanimivo fasado levov, kipov in stolpov, Torre dell'orologio (vrata z uro), cerkev La Salute, Dogana, Chiesa della Pietà, nabrežje Riva degli Schiavoni i. dr. V mestu so staroslavne, umetniške steklarne ter vidiš tudi nekaj lepih kipov.

Benetke so bile do l. 1747 glavno mesto beneške republike; doži so vladali kakor mogočni kralji nad Benečijo, Dalmacijo in Istrijo. Napoleon I. pa je republiko uničil. Benetke z Benečijo so postale avstrijske, a l. 1866 so padle po krivdi Napoleona III. pod Italijo.

Nemci na Balkanu in drugje.*

Vojna je razburila povsod tudi nemške naseljence. Zlasti so usmiljenja in sočutja vredni Nemci na Ruskem. V Ingermanlandiji, Estlandiji, Livlandiji in Kurlandiji živi nad dva milijona Nemcev. Po mestih ob Vzhodnem morju, po kolonijah okoli Saratova na Volgi, na Poljskem na južnem Ruskem ter na Krimu žive Nemci na široko in v velikih skupinah. Odkar je Nemški viteški red l. 1237 osvojil pokrajine ob Vzh. morju, se je ondi utrnilo in razvilo nemštvo; veleposestva so povečini še danes, vzlic rusifikaciji dežel, vendarle nemška. V Estlandiji je bilo do početka vojne 7%, v Livlandiji 10%, v Kurlandiji 9% prebivalstva Nemcev. V Samari pa živi okoli 180.000 Nemcev. Zdaj so ti Nemci veliki reveži, ker so jih Rusi deloma izgnali na Nemško ali pa jih dali odvesti v Sibirijo. Ogromna posestva, več tisoč hiš, razne tovarne i. dr. so zaplenili Rusi, nemške naseljence pa so pregnali. Zato se s temi nesrečnimi nedolžnimi žrtvami vojne "Po madjar. dnevniku „Vilag“ in po hrvat „Pokretu.“

Jakin (Ancona): Pogled na laško močno utrjeno luko, ki so jo že dvakrat uspešno naskočile naše vojne ladje in naši letalci.

obširno bavi nemško časopisje. Treba jim bo dati novo domovino ter jim zopet prekrbeti sredstev, da se po vojni stalno naselijo. Toda kje? Doslej so se Nemci izseljevali največ v severno in južno Ameriko, v južno Afriko in v Avstralijo. Toda tam imajo vpliv in moč sovražni Angleži, zato Nemcem ondi ne bo več ugodno.

Tudi na Hrvatskem stanujejo nemški priseljenci že nekaj stoletij. Do 18. veka so živeli skoraj le po mestih; bili so obrtniki, trgovci, uradniki in vojaki. Nemška kolonizacija po načrtu pa se je začela šele pod cesarico Marijo Terezijo in cesarjem Jožefom II., ki sta hotela imeti v Nemcih dobro zaslonbo proti Turkom. Mesta so bila važne vojaške točke, zato so pošiljali Nemce v Zagreb, Osijek, Bjelovar, Varaždin, Karlovac, Mitrovico, Petrovaradin, Brod in Zemun. Tudi kmečke naseljence so spravljali na vojno granico. A nemško doseljevanje se je nadaljevalo tudi kasneje, zlasti v sremsko in virovitiško žu-

panijo. Tam žive raztreseno in skupaj po 16 vaseh, a v Slavoniji so danes tudi že mesta, ki tvorijo Nemci v njih skoraj polovico prebivalstva. Do l. 1888 se je število Nemcev vedno množilo, od l. 1900 pa se število vzdržuje na isti višini, od l. 1910 celo pada, ker se je cena zemljišč podražila. Nemci iščejo namreč povsod dobro, a ceneno zemljo. Tako so došli iz Bačke, Banata iz Galicije in Bukovine na Hrvaško. Odkar pa velja v Sremu svet mnogo več kot v Bosni, zapuščajo Nemci Slavonijo in Hrvaško ter se selijo v Bosno, kjer je danes že 207 čisto nemških vasi.

Ker je zdaj na Balkanu v krajih, osvobojenih turškega nereda, mnogo dobre in cenene zemlje na razpolago, so podani vsi pogoji za kolonizacijo. Zato ni dvoma, da pridejo po vojni tja Nemci iz Hrvaške, Rusije, Galicije, Bukovine in Ogrske. Ker si postavijo Nemci povsod svoje šole, svoje cerkve in trgovine, so neodvisni in ohranijo svoj narodni značaj. Nemci kot kmetje so izobraženejši in modernejši od domačinov, zato jim je zemlja plodnejša, — zato pa tudi preje obogaté; Nemci so sila marljivi, vztrajni, trezni, med seboj složni in organizirani. Ker so iz kmečkih družin in so bili že njihovi pradedje kmetje, imajo ti Nemci že neko prirojeno spretnost in izvežbanost za kmetijstvo. Iz kmečkega otroka more pač postati dober mestni delavec ali uradnik; toda prave izjeme so dobri kmetje, ki so postali iz meščanskih sinov.

Ruski carji in poljski kralji so poznali vrlino nemških kmetov ter so jih celo klicali v svojo državo v svrhu, da uče ruske in poljske kmete dobrega kmetijstva. Morda bodo po vojni tudi na Balkanu — zlasti v Makedoniji — postali Nemci učitelji tamošnjih domačinov. No, tudi slovenski kmetje naj bi se ne izseljevali več preko morja v Ameriko, nego naj bi iskali zemlje bližje doma, na Balkanu!

Zlato in srebro obdrži tudi med vojsko in po vojski svojo vrednost. Varno je toraj naložen denar, če si kupite zlato ali srebrno uro, verižico, prstan i. dr. Bogato izbira po nizki ceni ima tvrdka H. Suttner v Ljubljani št. 5, Mestni trg, ki pošlje bogato ilustrovan cenik vsakomur zastojni in poštine prosto. Naročite si ga z dopisnico takoj.

Magistrat v Kopru, (Capodistria) v Istriji ob zahod. morski obali, kjer so velike soline.

Ruska mesta, v katerih žive kot vojni ujetniki naši vojaki.

(Nadaljevanje.)

Kijev, gubernijsko in vseučiliško mesto, središče Ukrajine ali Male Rusije in glavno mesto donskim Kozakom, ima danes 510.000 prebivalcev; leži prav slikovito na pobočjih hribov ob Dnjepru. Rusom je Kijev sveto mesto, zovejo ga „mater ruskih mest“, zibelj krščanstva v Rusiji, „ruski Jeruzalem.“ Ima 60 cerkev, vseučilišče, trdnjavo, velike sejme, živahno obrt in trgovino. Zemlja prostrane nižine je črna in izredno plodna; ni treba niti gnojiti, da rodi v obilici. Maloruski jezik se razvija zase ter imajo Malorusi ali Ukrajinci svojo književnost. Govore „ščo“ mesto velikoruskega „što“ (kaj?), vsak naglašeni „o“ izgovarjajo kot í, pop—pip, konj—kínj, konec—kíncec i. t. d. V jeziku je mnogo poljskih in tatarskih besedi. Ni ga naroda na svetu, ki bi imel toliko krasnih narodnih pesmi kakor jih imajo Ukrajinci (pravzaprav Krajinci), ki so po svoji zunanosti, duši in življenju Slovencem in Hrvatom mnogo sorodnejši od Velikorusov. Zato je med Ukrajinci, ne le zaradi ugodnega podnebja, našim vojakom ujetnikom mnogo prijetneje, kot v ostali Rusiji. Tam živi mnogo judov in Poljakov, ki imajo svojo poljsko politiko proti ruski. Zato se zgrade včasih ondi ruski judovski pogromi, t. j. Rusi predrzne jude pretepajo, izganjajo ali celo pobijajo. Kijevska gubernija je tako velika kakor Bosna in Hercegovina in ima 4.680.000 duš. Na vsem ruskem je okoli 27 milijonov Malorusov (Ukrajincev), v Avstro-Ogrski pa jih je okoli 4 1/2 miliona, več sto tisoč jih živi v Ameriki in drugod. Razumljivo je, da si želi toli veliki narod svoje države in popolne svobode.

Harkov ima vseučilišče ter 255.000 duš, leži zahodno reke Don ter je drugo glavno mesto Malorusov. Veliki sejmi, izdatna trgovina. Zelo plodna zemlja, mnogo oglja, železa i. dr. Podnebje zdravo, a nedostaja dobre vode. Tudi ni dovolj drv.

Berdičev na volinski meji je živo trgovsko mesto (okoli 80.000 duš), Kremenžug ob Dnjepru je važno pristanišče ladij (okoli 90.000 duš), Novočerkask ob Donu je glavno bivališče Kozakov

Pogled na starodalmatinsko mesto Dubrovnik (Ragusa), zibelj stare klasične hrvatske literature.

(okoli 80.000 duš), Rostov na Donu ima ogromno trgovino z žitom in okoli 150.000 duš. Ob vseh teh trgovsko zelo živahnih in zato bogatih mestih na lepih rekah, Donu, Donècu in Dnjepru, velja isto: goje živinorejo, žitorejo tobak in lan, vinarstvo, ribištvo ter imajo bogate rudnike železa, premoga antracita ter tovarne za sladkor.

V Besarabiji med Prutom, Donavo, Črnim morjem in Dnjestrom leže mesta, ki so bila že v 18. veku večinoma tatarska:

Kišinjov (okoli 150.000 duš) ima veliko trgovino z vinom in živino. Nekateri živinorejci po stepah imajo 4000—6000 glav živine.

Odesa (okoli 500.000 duš) ob Črnem morju, prvo trgovsko pomorsko mesto z veliko luko in trdnjavami; izvažajo rž, pšenico, drobnico, govejo živino, sladkor, vino, rude i. dr. Vseučilišče. Povsem moderno mesto s krasnimi stavbami.

Nikolajev (100.000) na ustju Buga,

vojna luka; Kerson (70.000) blizu ustja Dnjepra, luka, Taganrök trdnjava ob Azovskem morju na višini, trgovina živahna; Jekaterinoslav (140.000), železniško križišče, bogato mesto, na polotoku Krimu prekrasni letovišči Livadija in Jalta, ruska Nizza, Simferopol važna luka za trgovske ladje, Sevastopol (70.000), vojna luka, utrdbe.

Za fronto.

Že temna noč zemljo pokriva,
le naša vojska ne počiva:
za vozom voz po cesti se pomika,
vse tiho se vrši, brez krika.
Konjiči majhni z municijo
tja v rojno črto spet hitijo.
Vrstijo se za njimi sveži roji,
ki jutri čakajo jih ljuti boji.
In v taboru povsod življenje —
na sejmu komaj tako je vrvenje.
„Menaža!“ kliče ta, a oni hoče vode,
ki pripeljali so jo polne sode.
Tu kuharji ob kotlih se jezijo,
vojakom lačnim jed delijo.
Menažo kolne ta, a oni kavo hvali,
ta mož še lačen je, premalo so mu dali.
Zatem nam pošto došlo razdelijo;
veseli mnogi so, a drugi se jezijo.
Mladič žalosten tam sam koraka,
že „dolgo večnost“, ah, na pismo čaka:
Šest dni že ljubljenska mu ni pisala;
si drugega je ženina izbrala?
Je zanj li draga izgubljena?
brez nje življenje zanj je brez pomena.
Nocoj tam v bojnem on vrvenju
se prostovoljno odpovedal bo življenju.
Med tem pa tu ob sivi skali
„priznani“ pevci so se zbrali.
In kot doma zvečer na vasi
ubrano petje se oglasi,
v noč žalostno se spev razlega,
kot nikdar prej v srce ti sega:
„Pomlad že prišla bo,
ko tebe na svet' ne bo,
k' te bodo d'jali
v črno zemljo!----“

Partija ob morju v Dubrovniku.

Od naših čet zavzet ruski strelski jarek ob Seretu.

Naša žena s Krasa.

Grofica Fany Thun-Thun piše v „Neue Freie Presse“: Vroč poletni dan se je nagibal h koncu in solnce je pošiljalo s krasno se spreminjajočim prelivanjem barv divjemu kamenju svoj večerni pozdrav. Vleklo me je ven v mrzlo, sivo tvarino, katero je zahajajoče solnce žareče-rdečo barvalo, kakor da hoče vdahniti življenje tam, kjer strmi vse tako sivo in mrzlo v neskončnost. Kras se je v svoji pijanosti barv divno obličil, kakor da daje solncu hvalo, da se naklanjajo trenutki prebujenja in žarjenja tudi njemu, zavržencu izobčencu. Brzo sem šla dalje, od kamna do kamna, prepuščajoč se svojim mislim, z nezavednim navalom, da zajamem vso lepoto tega kratkega roka.

Kar zagledam v bližini žensko v slikoviti noši. V naročju ji je dremalo svitlolaso dete, ki ga je z melanholičnimi melodijami zazibala v spanje. Okoli nje so se pasle ovce, ki so iskale z žilavo vztrajnostjo svoj vsakdanji živež. Obstala sem kakor prikovana pred to ljubko podobo, kateri je naklanjalo solnce toploto, ljubezen in poezijo. Žena pa se je name komaj ozrla. Po pravici, saj sem bila vsiljivka v tem okolišju, kjer je bila ona gospa in kraljica, ki me je samo trpela.

Hotela sem vzbuditi to mrzlo veličino, pa sem pobožala lepega kodravca v njenem naročju. Tu je dvignila oči in vprašala s toplim, jasnim glasom:

„Ali si ti tudi mati?“

Moj pritrdilni odgovor je odprl pot; kot mati sem našla pot k njenemu srcu. Sedaj sem si upala sestiti poleg nje na sivi kamen, ne da bi se imela za rušiteljico

miru. Izmenjavali sva svoje misli, kolikor se je dalo ob mojem malenkostnem znajnu jezika.

In začela je z glasom, ki je postajal vedno trdnejši: „Kar vidiš tu, to je vse, kar mi je preostalo, otrok in ovce. Moj mož se bojuje: najprej proti Srbom, sedaj proti dednemu sovražniku; kje, tega ne vem, to pa vem, da sovražnik ne vdere v našo deželo in da naši bratje zmagajo.“

Tesneje je privila otroka k sebi in nadaljevala: „Mogoče je že mrtev... Sosed je padel, in še mnogo drugih se ne vrne.“

Tu je nenadoma vstala, solnce je žarelo kakor še nigdar in z njim je žarel odreveneli svet pri njenih nogah, kakor da hoče tudi ta pripovedovati o krvi in žrtvah. Kakor duh se je odražala žena s svojim bremenom v naročju od večernega neba in mrmrala poluglasno:

„In če je padel...? Za Boga in za cesarja!“

Siv in mrzel je bil zopet Kras, in počasi je stopala nizdol in njene ovce so ji sledile... Tako sem bila zopet sama in vendar bi bila pohitela najrajši za to ženo, da ji izrazim svoje občudovanje in svojo hvalo. Kako veliko dušo ima ta revna žena, ki ničesar ne sluti o Krnu in Soči, a je instinktivno vedela, da se tam vojskujejo, krvavijo in zmagujejo. Tudi ona je bila pripravljena, da vse žrtvuje za sveto, veliko stvar in kakor svečenica je mrmrala v purpurno večerno nebo in v imenu vseh Dalmatink žrtveniške besede, dočim stojijo možje na krvavi straži ob Soči.

Tako si se pokazal, ti krasni narod, vrednega velikega časa.

Četrta bitka ob Soči.

Četrta bitka ob Soči nam kaže boje največje srditosti. Morda so Italijani sodili, da po tretji bitki treba udariti s vso silo; to pot se morda posreči, kar se ni posrečilo že v treh velikih bitkah. A varajo se tudi v svojih četrth velikanskih napadih. Naša straža ob Soči je bila pripravljena tudi na takojšnji boj po tretji ofenzivi in odbija italijanske navale enega za drugim. Gotovo je že, da tudi ti boji ne bodo prinesli Italijanom zaželenega uspeha ne v bojih za doberdobsko planoto, vrh Sv. Mihaela, Kalvarijo, za katere se posebno trudijo, ne ob kaki drugi točki naše neomajne fronte.

„Držim vse postojanke kakor sem jih prevzel začetkom vojne,“ je rekel general Borojević in pristavil: „Neprenehoma dobivam pisma iz zaledja z vprašanji, če je res da je padla Gorica. Tudi pri Gorici se nismo za korak umaknili. Nezaupljivost ni prav umljiva. Tu na bojni črti je to drugače. Od priprostega vojaka do vrhovnega poveljnika je vse navdušeno o izidu tretje bitke ob Soči. Naša artiljerija je pokazala v tretji bitki ob Soči zopet odlična dejanja.“ Mnogo napadov sovražnik ni mogel razviti, ker jih je takoj zadušil naš dobro merjeni ogenj iz topov. Osobito v bojih pri Gorici je artiljerija najuspešneje podpirala našo obrambo. Ob naskoku na Oslavje, ki so je zasedli Italijani en dan, je pripravila naša artiljerija vse za napadalno delo dalmatinske deželne brambe. Ena sama minska granata je ubila 68 Italijanov, ki so se nahajali na dvorišču pri neki hiši.

Naši vrli fantje 17. pešpolka so se še

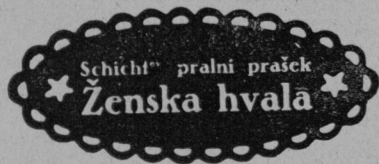
Schicht-Perilo — Bojno-Perilo

Cenejši in najboljši način pranja:

Zamoči perilo nekoliko ur ali preko noči s pralnim praškom „Ženska hvala“. Peri tedaj dalje kakor navadno. Samo malo mila — najboljše Schichtovo milo znamka „Jelen“ — je še potrebno, da se dobi najlepše perilo.

Prihrani delo, čas, denar in milo.

Ominol je najboljšo sredstvo za čiščenje rok, v kuhinji in v hiši.

Dobiva se povsod!

povsodi izkazali za hrabre junake. V Galiciji so bili povsodi na svojem mestu in so se hrabro borili; iz bojov pri Gorici imamo priliko, poročati, kako se vrlo bojujejo blizu Gorice v bližnjih Brdih, pri vasi Oslavje nad Pevmo naši kranjski fantje. Sovražnik se je zagnal z vso silo na Oslavje in Pevmo, ali naši fantje so pritisnili in z drugimi junaki vred zaprli pot Italijanu v Gorico. Vsa čast jim!

Stajerska domobranska pešpolka iz Gradca in Maribora lahko štejeta dan 11. novembra za svoj častni dan. Silovito so navalili Italijani na Kras, ali ta dva polka sta s svojim ognjem preprečila nešteto italijanskih naskokov. Na bataljon mariborskih domobrancev, so jurišali Italijani petkrat, naši Mariborčani so jim klicali iz tisoč grl „Avanti!“ ali Italijani so prišli „avanti“ samo toliko, da so imeli prav velike izgube. Ob tako hrabrih bojovnikih, kakor so ti domobranci, se razbije vsak italijanski naval.

Koroška infanterija se je odlikovala v bojih za Kraško planoto posebno 26. dan bitke, to je bilo dne 12. novembra. Italijani so naskokovali z vso silo, in sicer so poslali v boj svoje sveže infanterijske čete. Kakor je Napoleon pošiljal staro gardo, da odloči konec boja, tako so mislili tudi Italijani, da dosežejo s svojo gardo, z berzaljeri to, česar niso mogli doseči aktivni polki in polki mobilne milice tekom 25 dni. Ali ne berzaljeri, ne druge čete niso nič pridobili. Zopet so bili lovci naših planinskih dežel, ki so odbijali sovražnika,

in poleg njih koroška infanterija. Ljuto so jo napadali Italijani, ali ti Italijani so bridko čutili moč Korošcev, Štajercev in Kranjcev.

Steckenpferd-lilijinomlečno milo

prej ko slej neutrno za racionalno oskrbo polti in lepote Priznanostna pisma. Po 1 K povsod.

Gospodinjstvo.

Jejte z žlico! „Neue Auttgarter Tagblatt“ poroča, da se po gostilnah k jedem ne daje žlice, ker je postalo modno, jesti le z nožem in vilicami. Tako se zavreže velike množine redkih jedil, ki potem polnijo kanale, gnojšča in smetišča ter redè podgane in razno golazen. „Morda bi se dalo venderle poizkusiti — proti modi — jesti zopet s žlico, zdaj, v dragih časih, ko je treba štediti. Potem ne bo ostajalo toliko jedil po skledah in krožnikih. Na cente masti, moke, mesa i. dr. se zavreže vsako leto z jedilnimi ostanki. Treba bo torej „modo“ premeniti sebi na korist.“ Vojna nas uči štediti na vseh poljih. Zdaj šele vidimo, koliko se je zapravljalo pred vojno in da je mogoče ravno pri jedeh mnogo prihraniti, ako je gospodinja preudarna.

Človek si mora znati pomagati. Tudi v teh dragih časih si moremo privoščiti dobro osvežujočo domačo pijačo, ki si jo sami napravimo. 100 litrov domače pijače (ananas, jabolčnik, malinovec, limonada itd.) si more vsakdo igranje lahko in jednostavno napraviti. Snovi s poukom vred stanejo 4-50 K. Pošilja po povzetju Ivan Grolich v Brnu št. 640 na Moravskem. Ta domača sredstva osvežujejo ne da bi opijanila ali človeku manjšala delavno moč.

Mnogi ne vedo, da je zaprtje, počasnost črevesnega delovanja vzrok glavobola, utrujenosti, lenobe in slabe volje. Človek se počuti takoj zopet osveženega, gibčnejšega, delavnejšega, če odpomore zaprtju s Fellerjevimi odvajajočimi rabarbara kroglicami z znamko „Elsa-Pillen.“ To izborno želodec krepčujoče, tek vzbujajoče odvajalno sredstvo, zasluži brezpogojno prednost pred nasilno učinkujočimi odvajalnimi sredstvi, ki čreva oslabe. Naročite naravnost 6 škatljic poštine prosto 4 K 40 h pri lekarnarju E. V. Feller, Stupica, Elsatrg šte. 280. (Hrvatsko). (e)

Govori se, da je za nakup varnih in priporočljivih srečk z zajamčenimi dobitki (do 630.000 kron) sedaj že radi tega najugodnejši čas, ker dobi vsak naročnik v srečnem slučaju 4000 frankov popolnoma zastonj. — Opozarjamo na današnji zavodni oglas „Srečkovnega zastopstva“ v Ljubljani.

STAVCA

sprejme takoj
Zadružna tiskarna v Krškem.

Vse dopise, reklamacije in denarne pošiljatve naj se naslavlja
edino le na
„TEDENSKE SLIKE,
LJUBLJANA,
Frančiškanska ulica 10./I.

Mazilo za lase

varstv. znamka Netopir
napravi g. Ana Križaj v Spodnji Šiški št. 222 pri Ljubljani. Dobi se v Kolodvorski ul. 200 ali pa v trafiki pri farni cerkvi. V 3 tednih zrastejo najlepše lase. Stekl. po 2 in 3 K. Pošilja se tudi po pošti. Izborno sredstvo za rast las. Za gotovost se jamči. Zadostuje steklenica. Spričevala na razpolago.

Priporoča se
umetna knjigoveznica
IVAN JAKOPIČ,
LJUBLJANA.

Ne premlado delavno deklet

za kuhinjo in za vsa druga dela
sprejme gospa ALOJZIJA GABRIAN, Majšperg pri Ptujju,
-:- pošta: Ptujjska gora. -:-

Zadružna tiskarna v Krškem
-:- izvršuje tiskovine lično in ceno. -:-

Kako ozdravim in se okrepim?!

Ali čutite, da vaše zdravje ni v redu? — Ali se je vaše življensko veselje, čilost, delazmožnost zmanjšalo? — Ali je vaš tek in vaša prebava oslabiljena — imate slabost živcev? Ali ste razburljivi, nervozni, boječji, malodušni, pozabljivi? — Ali ne morete spati, ali imate hude sanje, glavobol, bolečine v križu in hrbtu, omotico, ali se tresete, ali vam srce močno bije, ali imate nervozne bolečine? — Ali ste shujšali, oslabil? — Uvažujte svet mnogoizkušenega zdravnika in zahtevajte knjigo in poskušnjo svetovnoznanega okrepčila „NUTRIGEN“, in najdete najboljšo pot, da ozdravite in se okrepite. — Knjigo in poskušnjo „Nutrigena“ pošlje zastonj in poštine prosto podjetje NUTRIGEN-BUDAPEST, VII., Vörösmartygasse 45/105.

Zdravniki priporočajo

kot izborno sredstvo zoper kašelj
KAISERJEVE PRSNE KARAMELE
s „3 smrekami“.

ki so se že nad 25 let najbolj obnesle.
Milijoni jih rabijo zoper

kašelj

kripavost, zasliženje, katare, bolni vrat, dušljivi kašelj, kakor tudi da se obvarujejo prehlajenja, torej so zelo dobrodošle vsakemu vojaku.

6100 notarsko poverjenih izpričeval zdravnikov in privatnikov jamči gotov uspeh. — Tek vzbujajoči fino okusni bonboni. Zavoj 20 in 40 v, škatlja 60 v se dobiva po vseh lekarnah in drožerijah.

Mestna hranilnica ljubljanska

Ljubljana, Prešernova ulica šte. 3.

Največja slovenska hranilnica!

Denarnega prometa koncem leta 1913 . K 700.000.000.—

Vlog. . . . . „ 43.500.000.—

Rezervnega zaklada . . . . . „ 1.330.000.—

Sprejema vloge vsak dan in jih obrestuje po

4¹/₂ 0/0

brez odbitka. Hranilnica je pupilarno varna in stoji pod kontrolo c. kr. deželne vlade. 463

Za varčevanje ima vpeljane lične domače hranilnike.

Po vsaki fotografiji
napravimo
umetniško dovršene

POVEČANE SLIKE

v vsaki velikosti.

Povečane slike 42×53 cm stanejo samo 20 K.

Naročila sprejema upravništvo
Tedenskih Slik v Ljubljani.

100 1 domače pijače

osvežujoče, slastne in žejo gaseče si lahko vsakdo sam napravi z majhnimi stroški. V zalogi so: ananas, jabolčnik, grenadinec, malinovec, muškati hrušec, poprovi metovec, pomarančevce, prvenčevce, višnjevec. Neuspeh izključen. Ta domača pijača se lahko pije poleti hladna, pozimi tudi vroča namesto ruma ali žganja. Stavine z natančnim navodilom stanejo K 4.50 franko po povzetju. Na pet takih porcij dam eno zastoj. Za ekonomije, tvornice, večja gospodarstva, delavnice itd., neprecenljive vrednosti, ker to delavca sveži in ne opijani in njegova delazmožnost nič ne trpi.

Jan. Grolich, Engel-Drogerie Brno 640, Moravsko.

SANATORIUM EMONA
ZA NOTRANJE IN KIRURGIČNE BOLEZNI.
PORODNIŠNICA.

LJUBLJANA, KOMENSKEGA ULICA 4
SEF. ZDRAVNIK PRIMARIJ DR. FR. DERGANČ

A. & E. Skaberné

Ljubljana, Mestni trg 10
špecialna trgovina pletenin, trikotaž in perila
priporoča svojo veliko zalogo, kakor:

Športno in vojaško perilo in sicer: nogavice, gamaše, dokolenice, snežne kučme, rokavice, žilogrelce, sviterje, pletene srajce in spodnje hlače iz volne, velbdije dlake in bambaža.
Perilo za dame in gospode iz šifona, cefirja, in flanele.
Perilo za dečke, deklice in dojenčke.
Gumijevi plašči, nahrbtniki i. t. d.

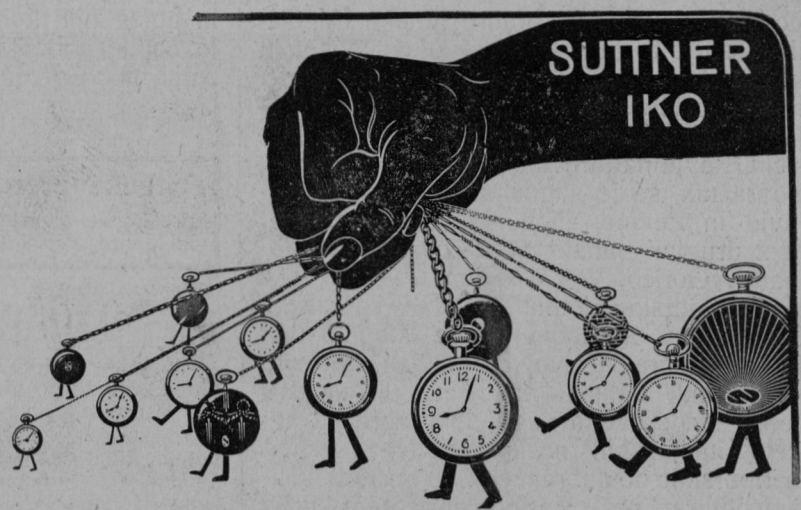
Na debelo in drobno.

GORČEVA

KOLESA PRIZNANO NAJBOLJŠA SEDANJOSTI

A. GOREC

LJUBLJANA MARIJE TEREZIJE CESTA ŠT. 14 NOVI SVET NASPROTI KOLIZEJA ZAHTEVAJTE PRVI SLOV. CENIK BREZPLAČNO

Svetovna tvrdka Suttner ima

samo natančno idoče, zanesljive, trpežne ure, katere staremu dobremu imenu hiše čast delajo.

Št. 410. Nikelnasta Anker-Roskopf-ura . . . . . K 4:10	Št. 1318. Moderna, 14 dni tekoča salonska ura . . . . . K 17:40
„ 705. Roskopf-ura, kolesje v kamnih . . . . . „ 5:90	„ 1360. Lepa stenska ura . . . . . „ 4:80
„ 719. Srebrna remontoar-ura . . . . . „ 7:80	„ 1544. Usnjata zapestnica z uro „ 10:50
„ 600. Žepna ura z radijem, se po noči sveti . . . . . „ 8:40	„ 712. Nikelnasta IKO-ura, 15 kamnov . . . . . „ 14:—
„ 449. Roskopf-ura, dvojni pokrov „ 7:20	„ 1450. Bela kovinasta verižica . . . . . „ 2:80
„ 518. Ploščnata nikelnasta kavalijska ura . . . . . „ 7:50	„ 865. Bela kovinasta verižica, priprosta . . . . . „ 1:—
„ 803. Damska ura, jeklena ali nikelnasta . . . . . „ 7:90	„ 916. Srebrna verižica, masivna „ 3:20
„ 804. Srebrna damska ura . . . . . „ 9:50	„ 422. Nikelnasta športna verižica . . . . . „ 1:75
„ 1203. Dobra budilka . . . . . „ 3:50	„ 979. Srebrni obesek „cesarjeva podoba“ . . . . . „ 2:—
„ 1316. Lepa salonska ura . . . . . „ 10:50	„ 213. Srebrni prstan z kamnom „ 1:40
„ 1325. 14 dni tekoča salonska ura, zelo lepa . . . . . „ 20:—	„ 211. Srebrni prstan z kamnom „ —90
	„ 1063. Prstan, zlato na srebro . . . . . „ 2:70

Vsaka ura je najnatančneje preizkušena.

Razpošilja se po povzetju ali če se denar vnaprej pošlje.	Krasni cenik zastoj in poštnine prosto.	Neugajajoče se zamenja!
---	---	-----------------------------------

Lastna tovarna ur v Švici! — Lastna svetovna znamka „IKO“, najboljša preciz. ura.

H. Suttner samo v Ljubljani št. 5.

Nobene podružnice. Svetovna razpošiljalnica. Nobene podružnice.

Poravnajte naročnino!

Odlikovan na razstavi v Radovljici leta 1914 s častno diplomom in svetinjo I. vrste.

BRINJEVEC

najfinejše vrste, posebno priporočljiv proti kužnim boleznim, se dobi pri Gabrijelu Erzen, Zapuže pošta Begunje pri Lescah, Kranjsko.

Cene zmerne. Za pristnost jamčim.

Ako naročite in to storite nenudoma,

1 srečko avstr. rdečega križa	} Mesecni obrok za vseh pet srečk ozir. dobitnih listov samo 5 kron
1 srečko ogrskega rdečega križa	
1 srečko budimpeštanske bazilike	
1 dobitni list 3% zemlj. srečk iz leta 1880	
1 dobitni list 4% ogrsk. hip srečk iz leta 1884	

12 žrebanj vsako leto, glavni dobitek 630.000 kron

dobite igralno pravico do bobitkov ene turške srečke v znesku do 4000 frankov popolnoma zastoj!

Pojasnila in igralni načrt pošilja brezplačno:

Srečkovno zastopstvo 3, Ljubljana.

Naročnina za list „Tedenske Slike“; za Avstro-Ogersko: 1/4 leta K 2.50, 1/2 leta K 5.—, celo leto K 10.—; za Nemčijo: 1/4 leta K 3.50, 1/2 leta K 7.— celo leto K 14.—; za ostalo inozemstvo: celo leto fr. 16.80. Za Ameriko letno 3.25 dolarjev.

Uredništvo in upravnništvo Ljubljana, Frančiškanska ulica št. 10, I. nadstropje.